

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 1254/2019
27.11.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Невенке Важић, председника већа, Веска Крстајића, Биљане Синановић, Радослава Петровића и Соње Павловић, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Снежаном Лазин, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА и др, због продуженог кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика и др, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Драгана Јелића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године и Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године, у седници већа одржаној дана 27.11.2019. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ као основан захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Драгана Јелића, па се у односу на окривљеног АА **УКИДАЈУ** правноснажне пресуде Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године и Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године у осуђујућем делу и предмет у том делу враћа Вишем суду у Крушевцу на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године у ставу I изреке окривљени АА је оглашен кривим због извршења продуженог кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 9 (девет) месеци у коју му се урачунава време проведено у притвору по решењу Основног суда у Крушевцу Ки.бр.448/13 почев од 01.08.2013. године до 08.11.2013. године. Окривљени је обавезан да плати суду на име трошкова кривичног поступка износ од 97.766,61 динара и на име паушала износ од 10.000,00 динара, а све у року од 15 дана по правноснажности пресуде под претњом извршења.

Истом пресудом у ставу II изреке, између осталих, окривљени АА је на основу члана 423. тачка 2) ЗКП ослобођен од оптужбе за продужено кривично дело недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из члана 348. став 3. у вези става 2. и 1. у вези члана 61. КЗ. Одређено је

да трошкови кривичног поступка у односу на ово кривично дело падају на терет буџетских средстава суда.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године, делимичним усвајањем жалби Вишег јавног тужиоца у Крушевцу и браниоца окривљеног АА, преиначена је пресуда Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године тако што је у ставу I изреке Апелациони суд у Крагујевцу окривљеног АА огласио кривим за продужено кривично дело фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ како је то ближе описано у изреци пресуде и осудио га је на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) месеци у коју му се урачунава време проведено у притвору по решењу Основног суда у Крушевцу Ки.бр.448/13 од 01.08.2013. године до 08.11.2013. године, те је окривљени обавезан да накнади трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће одлучити првостепени суд посебним решењем сходно одредби члана 262. став 2. ЗКП, док су у преосталом делу жалба Вишег јавног тужиоца у Крушевцу у односу на окривљеног АА и жалба браниоца окривљеног АА одбијене као неосноване и првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног АА - адвокат Драган Јелић, због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 9) и 10) и члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев, те да преиначи пресуду Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године тако што ће окривљеног АА ослободити од оптужбе за продужено кривично дело фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ или да укине пресуде Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године и Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године и предмет врати на поновну одлуку другостепеном суду или на поновно суђење првостепеном или другостепеном суду, као и да сагласно одредби члана 488. став 3. ЗКП прекине извршење правноснажне пресуде.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је основан.

По налажењу Врховног касационог суда основано бранилац окривљеног АА у поднетом захтеву указује да су доношењем побијаних правноснажних пресуда у осуђујућем делу на штету овог окривљеног учињене битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) и 10) ЗКП, јер је

побијаним пресудама оптужба прекорачена и повређено је начело забране преиначења на горе (*reformatio in reus*) прописано одредбом члана 453. ЗКП.

Наиме, из списка предмета произилази да је окривљеном АА последње измењеном оптужницом Вишег јавног тужиоца у Крушевцу Ктo.бр.29/17 од 26.07.2018. године стављено на терет извршење продуженог кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из члана 348. став 3. у вези става 2. и 1. у вези члана 61. КЗ и продуженог кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ. Окривљеном је у погледу радње извршења продуженог кривичног дела фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ оптужницом стављено на терет само то да је у периоду од 01.07.2010. године до 01.08.2013. године у Крушевцу правио лажне јавне исправе - обрасце одобрења за набављање оружја.

Према одредби члана 420. став 1. ЗКП пресуда се може односити само на лице које је оптужено (субјективни идентитет пресуде и оптужбе) и само на дело које је предмет оптужбе садржане у поднесеној или на главном претресу измењеној или проширеној оптужници (објективни идентитет пресуде и оптужбе), а одредбом става 2. истог члана је прописано да суд није везан за предлоге тужиоца у погледу правне квалификације кривичног дела. Дакле, из цитираних законских одредби произилази да закон не захтева идентитет у погледу правне оцене дела, али да захтева да између оптужбе и пресуде постоји идентитет и подударност у погледу субјективне и објективне истовестности дела, тако да евентуалне измене чињеничног описа дела у изреци пресуде морају остати у границама чињеничног основа из оптужбе, тачније у границама оних чињеница и околности на којима се оптужба заснива.

Међутим, првостепени суд је у осуђујућем делу изреке побијане првостепене пресуде у ставу I, у којем је окривљеног АА огласио кривим за продужено кривично дело фалсификовање исправе из члана 355. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ, изменио чињенични опис овог кривичног дела дат у оптужном акту јавног тужиоца и то у погледу описа радње извршења и тиме повредио објективни идентитет оптужбе, јер се чињенични опис наведен у изреци првостепене пресуде у битном разликује од оног наведеног у оптужници јавног тужиоца. Наиме, првостепени суд је, сходно утврђеном чињеничном стању, у чињенични опис кривичног дела додао још једну законом алтернативно прописану радњу извршења предметног кривичног дела и то радњу „употребе“ лажних јавних исправа, а која радња извршења окривљеном није била стављена на терет оптужним актом јавног тужиоца, већ је окривљени био оптужен само за радњу прављења лажних јавних исправа, без навођења при томе да је то чинио у намери да их употреби као праве. Другостепени суд у побијаној пресуди, донетој након одржаног претреса пред тим судом, је у чињеничном опису предметног кривичног дела навео додатну радњу „употребе“ лажних јавних исправа, а што представља прекорачени део оптужнице у првостепеној пресуди, иза речи употребио лажне јавне исправе додао реч „као праве“, чиме је суштински изменио радњу извршења кривичног дела која је окривљеном оптужницом стављена на терет.

Оваквим изменама чињеничног описа кривичног дела из оптужбе и то у бити другачијим описом радње извршења кривичног дела, при чему се ради о додавању нових чињеница које су од битног значаја за утврђивање бића предметног кривичног дела, по оцени овога суда, чињенични опис у изреци првостепене и другостепене пресуде није остао у границама чињеничног основа из оптужбе, односно није остао у границама оних чињеница и околности на којима се оптужба заснива, тако да су и првостепени и другостепени суд изменом чињеничног описа из оптужбе нарушили идентитет оптужбе и пресуде.

При томе, нема значаја чињеница што је другостепени суд изоставио у изреци радњу „прављења“ лажних јавних исправа када је у даљој разради радњи окривљеног и даље остало уношење лажних података у те исправе.

Поступајући на напред наведени начин првостепени и другостепени суд су, по налажењу Врховног касационог суда, доношењем побијаних правноснажних пресуда у осуђујућем делу у односу на окривљеног АА прекорачили оптужбу и учинили битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП.

Поред тога, по налажењу Врховног касационог суда, основано бранилац окривљеног АА у поднетом захтеву указује да је доношењем побијаних правноснажних пресуда у осуђујућем делу у односу на овог окривљеног учињена и битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП на штету овог окривљеног, јер је побијаним пресудама повређено начело забране преиначења на горе (*reformatio in reus*) прописано одредбом члана 453. ЗКП.

Одредбом члана 453. ЗКП прописано је да ако је изјављена жалба само у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

Забрана преиначења на штету окривљеног прописана одредбом члана 453. ЗКП је апсолутног карактера и у ситуацији када је једном настала у одређеној кривичноправној ствари, важи до правноснажног окончања поступка. Забрана преиначења на штету окривљеног обавезује суд и подразумева да се у даљем току поступка положај окривљеног у односу на правну квалификацију и кривичну санкцију не може погоршати и да суд не сме у даљем току поступка донети одлуку која би била на штету окривљеног. Ова забрана, по налажењу Врховног касационог суда, у себи подразумева и немогућност утврђивања неповољнијих чињеница у изреци пресуде које чине друга или тежа по окривљеног законска обележја кривичног дела, од оних утврђених у раније укинutoј пресуди. При томе суд мора имати у виду основ, део и правац изјављених жалби у ранијем поступку против окривљеног.

Имајући у виду забрану преиначења на штету окривљеног прописану одредбом члана 453. ЗКП, која је у предметној кривичноправној ствари настала још у поступку по жалби на прву првостепену пресуду обзиром да жалба јавног тужиоца није обухватила законска обележја кривичног дела из члана 355. став 2.

КЗ, већ је на ове основе указивао само бранилац у својој жалби, то је учињена повреда наведене процесне забране.

Додавањем чињеница које су од утицаја на утврђивање бића предметног кривичног дела, на штету окривљеног, првостепени и другостепени суд доношењем побијаних правноснажних пресуда у осуђујућем делу у односу на окривљеног АА, повредили су начело забране преиначења на горе (*reformatio in peius*) прописано одредбом члана 453. ЗКП, чиме су учинили битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП на штету овог окривљеног.

Стога је Врховни касациони суд, имајући у виду напред наведено, усвојио као основан захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА - адвоката Драгана Јелића, те на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП укинуо правноснажне пресуде Вишег суда у Крушевцу К.бр.36/18 од 22.01.2019. године и Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 182/19 од 04.06.2019. године у односу на окривљеног АА у осуђујућем делу и предмет у том делу вратио Вишем суду у Крушевцу на поновно одлучивање у смислу разлога изнетих у овој пресуди, те се сходно овој одлуци није упуштао у разматрање повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП на коју се у захтеву браниоца окривљеног такође указује.

У поновном поступку суд ће приликом одлучивања имати у виду примедбе из ове пресуде, те ће поступити по истима и отклонити повреде закона на које му је указано, након чега ће бити у могућности да донесе правилну и на закону засновану одлуку, у којој ће о свим чињеницама које су предмет доказивања дати јасне, конкретне и аргументоване разлоге, водећи при томе рачуна о начелу забране преиначења на горе (*reformatio in peius*) прописаном одредбом члана 453. ЗКП.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар-саветник,
Снежана Лазин,с.р.**

**Председник већа-судија,
Невенка Важић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић